

SZAKMAI ZÁRÓJELENTÉS

MIF 46315

Dudith András levelezésének kiadása

Az OTKA támogatását a Dudith András levelezését immár jó másfél évtizede folyamatosan közreadó kritikai kiadás utolsó, hetedik kötetének sajtó alá rendezésére és az esetleges pótlólagos kutatások elvégzésére nyertük el.

A magyar-lengyel kooperációban készülő – de kezdettől hazai nyomdában megjelentetett – kiadásból eddig hat kötet látott napvilágot, az első 1992 végén, a második 1995-ben, a harmadik 2000-ben, a negyedik 1998-ban, az ötödik 2005-ben (a dátum nem elírás!), a hatodik 2002-ben; az elsőt az Akadémiai Kiadó, az utóbbi ötöt az Argumentum Kiadó gondozta; hozzáteszem, hogy az eddig megjelent köteteket (szintúgy a publikálási terv egészét) a nemzetközi kritika, a szaporodó számú ismertetések mindenesetre ezt mutatják, egyértelmű helyesléssel és elismeréssel fogadta. Mint ahogyan, a legutóbb megjelent (és, nem mellesleg jegyzem meg, Báthory Orsolyától kiadott) kötetről írva, a jeles francia kutató, Alain Dufour is, aki a következő, a már-már hízelgő dicséretet eleve magában foglaló szónoki kérdéssel zárja recenzióját: *Est-il besoin d'ajouter que l'édition a été réalisée avec le plus grand soin et la plus grande maîtrise de bout en bout?* (Bibliothèque d'Humanisme et Renaissance 69, 2007, 790–791).

Pályázatunk futamideje (2004–2007) alatt tehát feladatunk – lengyel kollegáinkkal együtt – az volt, hogy a levelezés befejező kötetét a futamidő utolsó évében kiadáshoz segítsük, megosztva egymás közt a munkát, vagyis a kötetbe bekerülő közel 200 levelet. (Ez a kötet egyébiránt – az előzőkhöz képest – kettős többletfeladatot rótt ránk: egyfelől itt kellett helyet kapnia az egész kiadás összefoglaló (eleve nagyjából 100 oldal terjedelműre taksált) névjegyzékének, másfelől a Dudith utolsó éveiből származó levelezés mellett itt kellett appendixként közölnünk azt a több tucatra rugó levelet, melyek a kiadás elmúlt másfél évtizede folyamán kerültek elő, tegyem hozzá, sokszor a kiadás munkálataiban tevőlegesen részt sem vevő, de a kiadásról tudomással bíró kutatók jóvoltából.)

Mi (azaz Báthory Orsolya és jómagam) tettük a dolgunkat. Mindenekelőtt kiolvastuk és kritikai apparátussal láttuk el a nekünk jutott leveleket, megírtuk és franciára fordítottuk a leveleket kísérő és magyarázó kommentárokat, amellet a továbbiakban volt időnk arra is,

hogy egyfelől a levélszövegek és a kritikai apparátus filológiai pontosságát, másfelől a francia fordítást és a kommentárokat ellenőrizzük, illetve megfelelő szakemberekkel ellenőriztessük, a francia fordítás ellenőrzését ugyanis a Párizsban fokozatot szerzett dr. Sepsi Enikő, a kommentárokat pedig a Dudith-kiadás I. kötetéhez fűzött kommentárok szerzője, dr. Pajorin Klára, az Irodalomtudományi Intézet munkatársa végezte – hadd említsem, hogy Pajorin Klára felkérése eredeti kutatási tervünkben (feledékenységem folytán) még nem szerepelt. A levelek kiolvasása, a kritikai apparátus elkészítése és a kommentárok megszüvegezése mellett a futamidő alatt magam tartottam a kapcsolatot a lengyel féllel, ugyancsak magam tárgyaltam a kötet megjelentetéséről az Argumentum Kiadó igazgatójával; Báthory Orsolya tevékenysége inkább az ellenőrzésre és a kiegészítő kutatásokra terjedt ki, melyek során nem egy esetben töltött több-kevesebb időt nem csupán az Országos Levéltárban és az esztergomi Primási Levéltárban, hanem a bécsi Staatsarchivban és a pozsonyi állami levéltárban is.

Az imént vázoltak eredményeképpen mi, vagyis a magyar fél, a ránk jutó levélmenyiséget teljességgel nyomdakész állapotba hozva vártuk, hogy lengyel kollegáink megküldjék nekünk a maguk hasonló módon elkészített levél-anyagát. Ehelyett azonban sürgető kérésemre a lengyel Dudith-team vezetője, Lech Szczucki professzor sajnálattal arról tájékoztott, hogy az évekkel ezelőtt közösen kitűzött határidőt a maga részéről nem tudja tartani, s magyarázatul – egészségi problémáin kívül – a feldolgozandó levél-anyag immanens textológiai és tartalmi nehézségeire hivatkozott (hozzátehetem, korántsem alaptalanul); a munka befejezésének maga-szabta határidejét nem jelölte meg pontosan, de az utóbbi hónapok folyamán kelt leveleiből-ímeljeiből ítélve folyó év vége előtt aligha lesz készen.¹ Nota bene, ha a lengyel fél által nyomdakésszé érlelt anyag megérkezik, mielőtt azt a tőlünk gondozottal egyesítenénk és az Argumentum kiadónak átadnánk, a két fél a két évtizede kelt munkaszerződés értelmében ellenőrzésnek köteles alávetni a másik fél munkáját, s mert ez a korábbi köteteknél általában 2-3 hónapot vett igénybe, a kiadás befejező kötetének megjelenése számításom szerint legkorábban jövőre, sőt (töprengtem, vajon leírom-e), esetleg még később, 2010 folyamán) várható. (Ami már azért sem túlzottan pesszimista számítás, mert az ilyen nagyszabású kiadásoknál nélkülözhetetlenül fontos névmutató elkészítéséhez, magától értető-

¹ Hadd idézzek szavaim bizonyságul Szczucki professzor tavaly augusztusában írt egyik ímeljéből: ... *il lavoro procede abbastanza lentamente, in quanto si tratta molte volte delle lettere piene di cose poco note (almeno a me!). Anche M(ikolaj) Sz(ymańsky) ha un ritmo di lavoro piuttosto lento (sebbene assai preciso!). In ogni modo farò il possibile di terminare questo maledetto (sic!) lavoro prima di morire.* (Szymańsky konstituálja a szöveget, Szczucki a kommentárt írja.) Legyen szabad melankólikusan hozzáfűznöm: ami levelezőtársam utolsó szavait illeti, a Dudith-levelezéssel birkózva eltöltött idestova négy évtized után magam is valahogy így tervezem.

dik, akkor és csak akkor lehet hozzákezdeni, ha a kötet levél-anyaga ki van nyomva – más szóval a névmutató összeállítása szükségképpen további hónapokkal késleltetheti a megjelenés idejét.)

Mindez azt jelenti, hogy a kiadással még lesz dolgunk elég, a még hátramaradó feladatokat egyelőre az OTKA támogatása nélkül fogjuk végezni.

Az a sajnálatos körülmény, hogy a pályázatban vállalt végcél – a VII. kötet megjelenítése – hibánkon kívül nem tudtuk teljesíteni, az OTKA történetében talán szokatlan vagy feltehetőleg kevéssé szokásos lépésre készített bennünket. Abból indultunk ki, hogy a pályázatban elnyert pénzösszeg fedezte volna az utolsó kötet nyomdaköltségeit is; ha viszont az ezt lehetővé tevő summát – a kiadás kényszerűen elodázódván – nem használjuk fel, úgy a pályázati időn túl és anyagi eszközök híján kellene a majdani (és szerencsés esetben elvileg akár néhány hónap múlva már aktuálissá váló) kiadáshoz hozzákezdenünk, így tehát a kellő támogatás nem kis utánajárást és bizonyára nem kis időt igénylő megszerzése tovább odázhatja el a kiadás zárókötetének megjelenését. Ilyen megfontolásból – az OTKA megértésében és utólagos jóváhagyásában bízva – mintegy 2000 e. ft-ot már most átutaltunk az Argumentum Kiadónak, ellentételezésképpen viszont a Kiadó igazgatója az Irodalomtudományi Intézet Gazdasági Osztályán őrzött elismervényben kötelezte magát arra, hogy a tőlünk felvett összeget hiánytalanul a VII. kötet kiadásával összefüggő költségekre fogja fordítani, s hogy a kötet kiadásához, bármikor kapja meg tőlünk a nyomdakész anyagot, azonnal hozzákezd.

Fentiek alapján tisztelettel kérem zárójelentésem elfogadását.

Budapest, 2008. február 16.

Szepessy Tibor
témavezető